

Sygn. akt I CSK 3121/22

POSTANOWIENIE

Dnia 28 października 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Monika Koba

w sprawie z wniosku E. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w P.
z udziałem A. O., Skarbu Państwa - Starosty Poznańskiego i E.1 spółki akcyjnej w P.
o zasiedzenie służebności,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 28 października 2022 r.,
na skutek skargi kasacyjnej uczestnika A.O.
od postanowienia Sądu Okręgowego w Poznaniu
z dnia 21 października 2021 r., sygn. akt XV Ca 1386/20,

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2) zasądza od uczestnika A. O. na rzecz Skarbu Państwa - Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej kwotę 360 (trzysta sześćdziesiąt) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego,**
- 3) oddala wniosek uczestnika E.1 spółki akcyjnej w P. i wnioskodawcy E. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w P. o zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 21 października 2021 r. Sąd Okręgowy w Poznaniu orzekając na skutek apelacji wnioskodawcy E. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w P. zmienił postanowienie Sądu Rejonowego Poznań - Nowe Miasto i Wilda w Poznaniu z dnia 30 lipca 2020 r. w ten sposób, że stwierdził, iż

Skarb Państwa nabył przez zasiedzenie w dniu 7 marca 1985 r. na nieruchomości położonej w J., gmina [...], dla której Sąd Rejonowy Poznań-Stare Miasto w Poznaniu prowadzi księgę wieczystą numer [...]:

1. służebność gruntową odpowiadającą treścią służebności przesyłu, polegającą na prawie utrzymywania posadowionej na powyższej nieruchomości jednotorowej naziemnej linii elektroenergetycznej średniego napięcia 15 kV relacji GPZ S.-K. wraz z infrastrukturą podtrzymującą tę linię, korzystania z niej w celu przesyłu energii elektrycznej oraz prawie dostępu i dojazdu do niej w celu wykonywania prac budowlano-montażowych, eksploatacyjnych i konserwacyjnych oraz usuwania awarii, o sprecyzowanym w postanowieniu przebiegu;
2. służebność gruntową odpowiadającą treścią służebności przesyłu, polegającą na prawie utrzymywania posadowionej na powyższej nieruchomości naziemnej dwutorowej linii elektroenergetycznej średniego napięcia 15 kV relacji GPZ S.-O. P-221 wraz z infrastrukturą podtrzymującą tę linię, korzystania z niej w celu przesyłu energii elektrycznej oraz prawie dostępu i dojazdu do niej w celu wykonywania prac budowlano-montażowych, eksploatacyjnych i konserwacyjnych oraz usuwania awarii, o sprecyzowanym w postanowieniu przebiegu;
3. służebność gruntową odpowiadającą treścią służebności przesyłu, polegającą na prawie utrzymywania posadowionej na powyższej nieruchomości naziemnej linii elektroenergetycznej wysokiego napięcia 110 kV relacji EC II K.-S. wraz z infrastrukturą podtrzymującą tę linię, korzystania z niej w celu przesyłu energii elektrycznej oraz prawie dostępu i dojazdu do niej w celu wykonywania prac budowlano-montażowych, eksploatacyjnych i konserwacyjnych oraz usuwania awarii, o sprecyzowanym w postanowieniu przebiegu.

Orzeczenie to zostało zaskarżone skargą kasacyjną przez uczestnika A. O..

Skarżący we wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania powołał się na przesłankę z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. Jego zdaniem w sprawie występują istotne zagadnienia prawne sprowadzające się do pytań (1) „czy w świetle art. 382 k.p.c. i

zasady bezpośredniości wyrażonej w art. 235 § 1 k.p.c. Sąd może oprzeć rozstrzygnięcie na zeznaniach uczestnika postępowania z innej sprawy sądowej, zamiast na zeznaniach tego uczestnika dokonanych bezpośrednio przed tym sądem, jeżeli te zeznania się wzajemnie wykluczają?”, (2) „czy w świetle art. 292 k.p.c. i 305¹ k.c. (omyłkowo przywołano k.p.c.), Sąd może stwierdzić zasiedzenie służebności przesyłu linii energetycznych już nieistniejących w dacie orzekania ?”.

Wnioskodawczyni w odpowiedzi na skargę kasacyjną wniosła o jej oddalenie i zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego.

Uczestniczka E.1 Spółka Akcyjna w P. wniosła o odmowę przyjęcia skargi do rozpoznania i zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego.

Uczestnik Skarb Państwa - Starosta Poznański, reprezentowany przez Prokuratorię Generalną Rzeczypospolitej Polskiej, w odpowiedzi na skargę kasacyjną wniósł o odmowę przyjęcia jej do rozpoznania i zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia, którego rozpoznanie przez Sąd Najwyższy musi być uzasadnione względami o szczególnej doniosłości, wykraczającymi poza indywidualny interes skarżącego, a mającymi swoje źródło w interesie publicznym. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Sąd Najwyższy w ramach przedsądu bada tylko wskazane w skardze kasacyjnej okoliczności uzasadniające jej przyjęcie do rozpoznania, a nie podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie. Cel wymagania określonego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być osiągnięty tylko przez powołanie i uzasadnienie istnienia przesłanek o charakterze publicznoprawnym, które będą mogły stanowić podstawę oceny skargi kasacyjnej pod kątem przyjęcia jej do rozpoznania.

W judykaturze Sądu Najwyższego utrwalił się pogląd, że wskazanie przyczyny określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. nakłada na skarżącego obowiązek

przedstawienia zagadnienia o charakterze abstrakcyjnym wraz z argumentami prowadzącymi do rozbieżnych ocen prawnych, wykazania, że nie zostało ono rozstrzygnięte w dotychczasowym orzecznictwie, a wyjaśnienie go ma znaczenie nie tylko dla rozstrzygnięcia tej konkretnej sprawy, ale także innych podobnych spraw, przyczyniając się do rozwoju prawa. Zagadnienie nie może mieć charakteru kazuistycznego i służyć uzyskaniu przez skarżącego odpowiedzi odnośnie do kwalifikacji prawnej szczegółowych elementów podstawy faktycznej zaskarżonego orzeczenia (zob. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11 i z 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002, nr 12, poz. 151).

Zagadnienia prawne i wątpliwości wykładnicze sformułowane przez skarżącego nie spełniają wyżej sprecyzowanych w judykaturze Sądu Najwyższego wymagań. Ich ujęcie - ograniczone do przedstawienia własnego poglądu w opozycji do stanowiska prawnego Sądu drugiej instancji - wskazuje na odniesienie go do okoliczności konkretnej sprawy i dążenie do uzyskania tą drogą poglądu, który miałby służyć jej rozstrzygnięciu. Uczestnik nie formułuje nowych, dotąd nie rozstrzygniętych problemów prawnych, których wyjaśnienie wymagałoby zaangażowania Sądu Najwyższego i sprzyjało rozwojowi prawa, lecz zarzuca Sądowi Okręgowemu błędne przyjęcie – na skutek wadliwej oceny zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego - że Skarb Państwa nabył służebność o treści odpowiadającej służebności przesyłu przez zasiedzenie. Neguje także dopuszczalność uwzględnienia wniosku, w sytuacji, gdy urządzenia przesyłowe posadowione na nieruchomości zostały przed datą orzekania przez Sądy *meriti* usunięte przez przedsiębiorcę przesyłowego z obciążonej nieruchomości.

W zakresie zagadnienia pierwszego skarżący kwestionuje przeprowadzoną przez Sąd Okręgowy ocenę dowodów, co w postępowaniu kasacyjnym jest niedopuszczalne (art. 398³ § 3 i 398¹³ § 2 k.p.c.). Do tego - zważywszy na uzasadnienie podstaw skargi - sprowadza się bowiem zagadnienie dotyczące oceny wiarygodności zeznań uczestnika, w kontekście różnic między zeznaniami złożonymi przed Sądem orzekającym oraz jego zeznaniami złożonymi w innej sprawie.

Nie można przenosić do postępowania kasacyjnego sporów dotyczących stanu faktycznego, gdyż jego ustalenie należy do sądów *meriti*, a Sąd Najwyższy nie ma w tym zakresie żadnych, ustrojowych ani procesowych kompetencji (zob. m.in. wyrok Sądu Najwyższego z 14 stycznia 2000 r., I CKN 1169/99, OSNC 1169/99, OSNC 2000, nr 7-8, poz. 139 oraz postanowienie Sądu Najwyższego z 18 lipca 2014 r., IV CSK 671/13, niepubl.).

Ponadto w orzecznictwie Sądu Najwyższego nie budzi wątpliwości, że dowód z zeznań świadka (uczestnika, strony) przesłuchanego w innym postępowaniu jest dowodem z dokumentu urzędowego odzwierciedlającego treść tych zeznań. Przeprowadzenie tego dowodu nie narusza zasady bezpośredniości (art. 235 § 1 k.p.c.), jego charakter należy jednak uwzględnić przy ocenie dokonywanej na podstawie art. 233 § 1 k.p.c. (zob. m.in. wyrok Sądu Najwyższego z 12 kwietnia 2018 r., II CSK 399/17, OSNC 2019, nr 2, poz. 21).

Z kolei sąd odwoławczy ma nie tylko uprawnienie ale i obowiązek rozważenia na nowo całego zebranego w sprawie materiału (art. 382 k.p.c.) oraz jego własnej oceny, przy uwzględnieniu zasad wynikających z art. 233 § 1 k.p.c., co obejmowało także uprawnienie do odwołania się przy ocenie zeznań skarżącego do jego zeznań złożonych w innej sprawie. Koncentrując się na swoich zeznaniach i zaistniałych w nich rozbieżnościach skarżący nie dostrzega, że był to tylko jeden ze zgromadzonych w sprawie dowodów, które Sąd Okręgowy poddawał ocenie przy konstruowaniu podstawy faktycznej zaskarżonego orzeczenia.

Odnosnie zagadnienia drugiego, to nie budzi wątpliwości, że postanowienie o stwierdzeniu nabycia służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesłanu przez zasiedzenie, ma charakter deklaratoryjny i stwierdza zrealizowanie przesłanek zasiedzenia z mocy prawa w określonej dacie. Sąd w tego rodzaju postępowaniu nie bada natomiast okoliczności, które nastąpiły po dacie zasiedzenia (zob. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z 24 czerwca 2009 r., V CSK 582/18, niepubl.; z 13 czerwca 2013 r., IV CSK 666/12, niepubl.; z 9 sierpnia 2001 r., II CKN 181/99, niepubl. oraz wyroki Sądu Najwyższego z 30 czerwca 2016 r., I CSK 770/15, niepubl. i z 15 kwietnia 2016 r., I CSK 179/15, OSNC – ZD 2018, nr 1, poz. 1).

Przedmiotem sprawy – co pomija skarżący - nie było przy tym żądanie ustanowienia służebności przesyłu. W konsekwencji skutki usunięcia z nieruchomości urządzeń przesyłowych, po dacie w której doszło do zasiedzenia, nie były objęte kognicją Sądów *meriti* orzekających w sprawie o zasiedzenie. Z orzeczenia Sądu Okręgowego wynika tylko, że służebność w datach wskazanych w jego sentencji uczestnikowi Skarbowi Państwa przysługiwała, a nie to czy przysługuje mu ona nadal, w związku ze skutkami demontażu urządzeń przesyłowych z obciążonej nieruchomości. Orzeczenie o stwierdzeniu zasiedzenia może mieć natomiast znaczenie z perspektywy ewentualnych rozliczeń związanych z korzystaniem z nieruchomości w zakresie odpowiadającym treści służebności przesyłu, do czasu zdemontowania linii przesyłowych (2012, 2016).

Z tych względów Sąd Najwyższy, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, nie znajdując też okoliczności, które w ramach przedsądu jest obowiązany brać pod uwagę z urzędu.

O kosztach należnych uczestnikowi Skarbowi Państwa, zastępowanemu w postępowaniu kasacyjnym przez Prokuratorię Generalną Rzeczypospolitej Polskiej, Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 520 § 3 w zw. z art. 391 § 1 w zw. z art. 398²¹ k.p.c., a także § 5 pkt 3 w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U. z 2015 r., poz. 1800 ze zm.).

Wniosek wnioskodawcy o zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego, podlegał oddaleniu, został on bowiem wyraźnie powiązany z oddaleniem skargi kasacyjnej a nie odmową przyjęcia jej do rozpoznania, a w odpowiedzi na skargę nie odniesiono się do przesłanek przedsądu.

Również wniosek uczestniczki E.1 Spółki Akcyjnej w P. o zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego podlegał oddaleniu. Uczestniczka sformułowała wprawdzie wniosek o odmowę przyjęcia skargi do rozpoznania, ale w odpowiedzi na skargę nie odniosła się do przesłanek przedsądu (zob. m.in. niepublikowane postanowienia Sądu Najwyższego z 11 stycznia 2002 r., III CKN 563/01; z 29 maja 2009 r., V CSK 37/09; i z 8 sierpnia 2012 r., II CSK 112/12).

[as]